

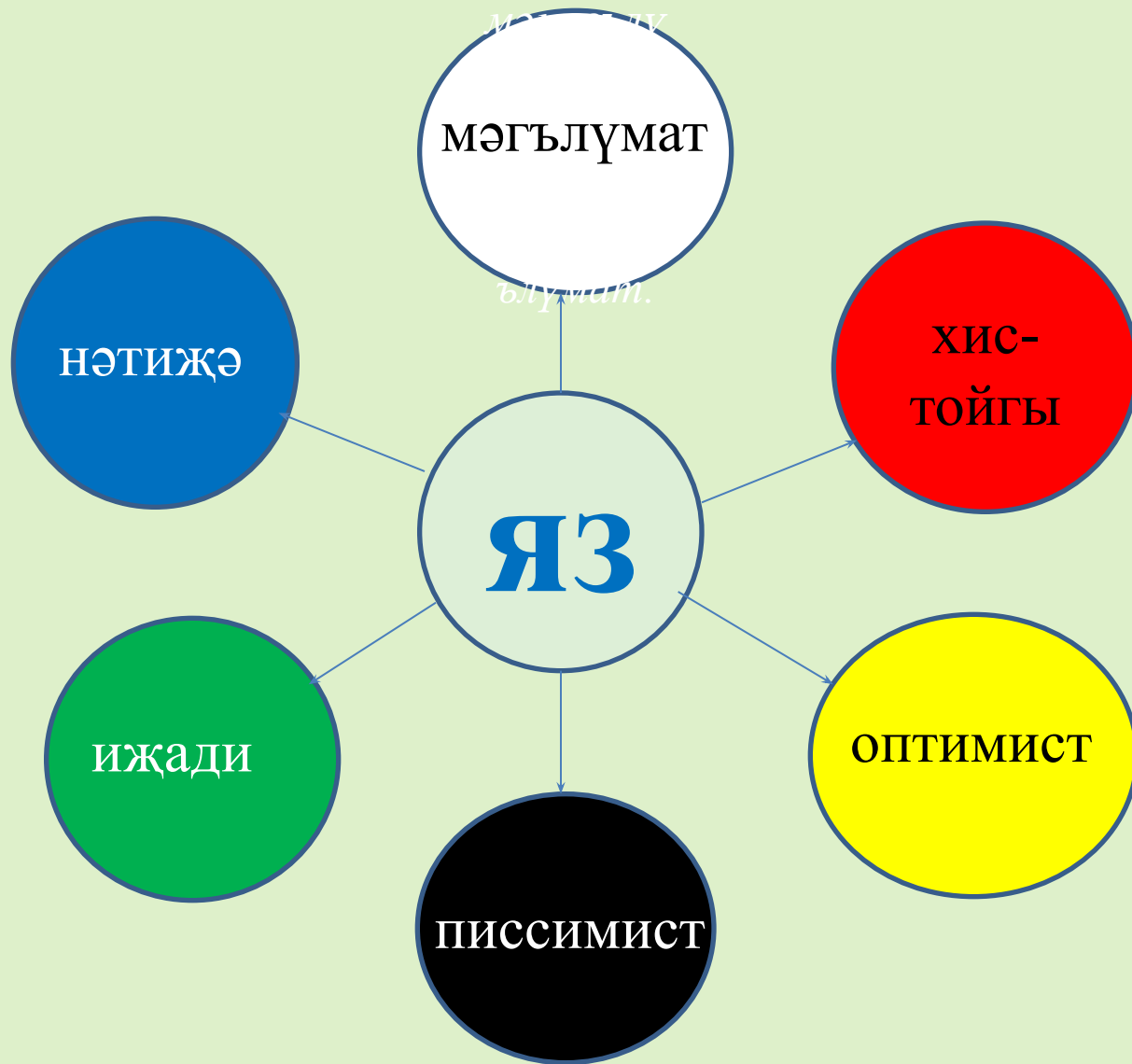
Аяз Гыйләжевнең  
“Язгы кәрваннар” повесте.  
8 нче сыйныфта әдәбият дәресе.

**Тема: Сугыш чоры балаларының  
батырлыгы һәм сугыш китергән афәт.**

Тәүге сөюен дә татымаган  
Яшьтәшләрең ауды яуларда  
Мин тугрымын алар өчен бары  
Хыял булып калган таңнарда.  
Кайгыларын сөйләп каеннарда,  
Изге мэхәббәткә тугры булып  
Яши белде безнең жиңгәләр.

(Фәния Чанышева)

**Бөек Жиңгү бәйрәменә 70 ел!**





# «Әдәбиятыбызның имән бағанасы»

(Мөхәммәт Мирза,  
язучылар берлегенең рәисе)

Тулы исеме: **Аяз Мирсәет улы Гыйләжев**

Һөнәре: **язучы**

Туу датасы: **17 гыйнвар 1928**

Туу жире: **Сарман районы, Чукмарлы авылы**

Милләте: **татар**

Үлем датасы: **3 март 2002 (74 яшь)**

1. Дамирның көнлөшүеннән бавыры кабарган...

а)...Сөям дигән ымың түгел идемени ул, Ибраһим?..

б)...без бер-беребезгә саргылабыз..

-Яратам мин сине, Әдилә!...

-Мин дә,Ибраһим...

2. Әнкәй куанды., мыштым гына елап жибәрде,мунча якты, әнкәй жәгән жылы урында яту нинди рәхәт!...

3. Көн матур,кояш чыкан. Их!Яратам соң шундый жылы көннәрне.

4. Дамирга ат жене кагылган,ярата ул атларны, бигерәк тә яшь колыннарны.

5. Яратам мин кешеләрне,-диде Сәрвәр апа. Дәү Казанда бәрәңге пешерде,каяндыр бал алып кереп чәй эчерде.

## **Фразеологик әйтелмәләр:**

...Дамирның колагына гөмбә  
үскән...

...Арба тәгәрмәчләрем шаярышып  
жырлашалар...

...Әрдәнәләр чәлдәрп каайтабыз...  
...Икмәк тирәсендә акмаса да  
тама...

...Калын кенәгәсенә кадалган...  
...Үрдәк кенә астына су кергәнән  
көтеп бакылдап утыра...  
...Күрегенәң жиде жирәннән тын  
өрөп торган бакалы тальян...  
...Машиналар турында ипилек-  
тозлык беләсем килде...

...Дамирның көнләшүдән бавыры  
кабарды...

...Утыралар шунда аналары  
яламаган нәрсәләр, сагыз чәйнәп...

...Сүзләре белән чәйнәп –чәйнәп  
куя...

## **Халык авызы ижаты буларак жырлар:**

1. Алтын булып агаем ла!..

Әлә-лә-ләү!

Көмеш булып тамаем!..

Әлә-лә-ләү!

2. Ятсам төштә, торсам истә....

## **Такмаклар һәм кушаматлар.**

...Будрин Бурис-тракторист...!

...Дамир “Тамыр –Камыр...  
...Шофер Гөргери...  
...Торна Хәмит...  
...Чат Нурлыгаян...

## **Мәкальләр һәм әйтемнәр.**

...Ир канаты аттан башка узмаган...

...Буран- кыян чыкмагае, сул кулымны  
күтәрә алмыйм...

...Кем чанасына утырсаң...ни диләр  
әле?..

...Иртәрәк килгән бәхетле кулларда...

\*Көн артык жылы да, салкын да түгел, сирәк кар ява; кешеләр жиңел киенгәннәр. Билләрендә каешлы, аллы-кызыллы, төрле төстәге билбаулар. Муеннарында жылы шарф...

\*Арыш арасындагы бодай кебек бер-ике ир-ат та бар...

\*Әдилә туктап ак шәлен рәтләде,сырма кесәсеннән чите китек көзгә чыгарып купшыланган булды...

\*Без өчәү атлыйбыз. Өчәү булгач адымнарыбыз нык , эре, жиңел, күңелләр көр. Дамирның уены –чыны бергә, мәгәр мин тыныч.

\*Ипинең кыерчыгы яңа туган ай күк балкыса да,табын уртасында ахыргача утырып калды...

\*Без кергән өйдә ишле генә гаилә яши икән. Хужабыз Габбас абый сугышта булган, ахры, өстендә искерә төшкән юка гимнастерка...

\*Кара кашлы, шалкан төсле ак йөзле апалар, кулларын каш өстенә куеп, безне каршылыйлар...